СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 12. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 16 січня, 1935.

VOL. XLIII. No. 12. Jersey City, N. J., Wednesday, January 16, 1935. THREE CENTS.

ЗАПОВІДАЄТЬСЯ БОРОТЬБА ЗА РОБІТНИЧІ ЗАКОНИ

ВАШИНҐТОН. — „Краєвий Союз Фабрикантів" заявив, що він опрацьовує проект закона, що має на ціли заборонити юніям заряджувати ґенеральний та симпатичний страйк.

Рівночасно цей Союз заявився проти ухвалення проєкту сенатора Ваґнера про полагодження непорозумінь між робітниками й підприємцями. Проєкт сенатора Ваґнера має на ціли заборонити компанійні юнії та дати право представляти робітників фабрики тій юнії, котра при голосуванню робітників дістала більшість голосів.

Проект фабриканського союзу опирається на анґлійськім законі з 1927 року. Він має на ціли дозволити робітникам страйкувати тільки тоді, як вони цим хочуть поправити безпосередньо своє положення в фабриці.

Д-Р МАРҐОЛІН ЗАКІНЧИВ СВІЙ КУРС У НЮЙОРСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Арнольд Д. Марґолін виголосив у понеділок вечером у Нюйорськім Університеті останній відчит зі свого циклю викладів про східню Европу, в котрім він спеціяльно узгляднював Україну.

Останній відчит, що стягнув поважне число слухачів, був присвячений змалюванню теперішнього положення східньої Европи.

Д-р Марґолін виїздить на постійний побут до Вашинґтону.

ПРОЦЕС ЗА КРІВАВУ ПАРАДУ.

ПАТСВИЛ (Па.). — Перед місцевим стейтовим судом ведеться розправа проти Джозефа Дж. Бруна, бувшого републиканського лідера Кілейреса, обвинуваченого за те, що він стріляв з рушниці до демократичної паради, як вона переходила перед його домом. Від цієї стрілянини 5 осіб дістали смертельні постріли, між ними: Іван Ґоловський і Андрій Костишин

Свідки, що були учасниками походу, зізнавали, що вони виразно бачили, як Бруно стріляв до паради.

ЗА СВОБОДУ ПРЕСИ.

ВАШИНҐТОН.—Конґресмен Дайз вніс резолюцію за те, щоб конґрес установив спеціяльний комітет для розсліду закидів, що, мовляв, федеральний уряд обмежує свободу преси.

ДЖАНСОН КАЖЕ, ЩО УРЯД ПОКИДАЄ „НАЙРУ".

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Ґенерал Джансон, що був головою уряду відбудови краю („Найри"), пише в останнім числі тижневика „Сетердей Івнинґ Повст", що уряд поволі закидує засади, на котрі спиралася перша політика відбудови краю, а на їх місце заводить зовсім інакші. Через невиконування постанов закона, ще не відкликаного, каже він, панує в краю велике замішання.

ПРОЦЕС ПРОТИ ГАВПТМАНА.

ФЛЕМИНҐТОН (Ню Джерзі).—Державна прокураторія покликала на свідка несподівано панну Гільдеґарду Александер з Бронксу, котра заявила, що вона бачила Гавптмана одного вечора в березні 1932 року, як він слідкував за д-ром Кондоном, що був посередником між родиною Линдберґа та викрадачами дитини Линдберґів. Було це, говорила вона, вже по тім, як роля Кондона стала звісна широкій публиці, а перед виплаченням викупу. Прокураторія вважає це зізнання дуже важним, бо, мовляв, воно збиває натяки оборони, що нібито хтось зі служби мусів помаги при викраденню дитини.

Того самого дня переслухано ще одного стейтового експерта письма, котрий заявив без найменшого вагання, що всі домагання викупу були писані Гавптманом. Оборона заповідає, що вона подасть багато експертів письма як свідків за те, що листи на викуп не були писані Гавптманом; одначе з тих свідків два вже відмовилися свідчити.

ЗАГАДОЧНО ПРОПАЛА ЖІНКА.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська поліція розслідує загадочну справу пані Фльоренції Нісі Пол, розвідки з Флошинґа, що пропала по дорозі до шпиталю материнства, до котрого їхала в товаристві свого приятеля, поліцая Френка Луиса Шулца.

Шулц, жонатий чоловік, батько двох дітей, пізнався з панею Пол на весні 1933 року на вулиці коло школи, до котрої вона привела свої діти. Кілька місяців потім він покинув свою родину, бо, мовляв, жінка з ним сварилась. У вересні він дістав 19 днів вакацій та поїхав на конвенцію Американського Леґіону. З ним поїхала пані Пол. По повороті він не вертався до жінки, а зажив з панею Пол. Він представляв її як свою жінку, гостив її родину, брав від них дарунки, але все ще посилав далі своїй жінці по 20 долярів на тиждень. Дня 31 травня пані Пол закликала лікаря, а цей сказав їй, що вона зараз мусить їхати до шпиталю материнства. Повіз її Шулц. Тільки її люди й бачили. По якімсь часі від неї прийшли до родини листи, в котрих вона запевняла, що все перейшла добре. Показалося, що листи були писані Шулцом. На допити поліції Шулц заявив, що пані Пол вийшла по дорозі до шпиталю з його авта й уже не вернулась.

ГРАБУНКОВИЙ НАПАД НА РЕЕМІГРАНТКУ.

На поліції в Мостисках зголосилася реемігрантка з Франції, Катерина Войцешко, й оповіла, що, їдучи залізницею до Мостиск, висіла наслідком фальшивих інформацій якоїсь пасажирки на одній стації раніш. Зміркувавши помилку, пішла пішки до Мостиск. По дорозі напав її якийсь бандит, що заграбив їй усю готівку в сумі 500 зл. Під закидом доконання цього нападу арештовано Войт. Ґурняка. Підозрівають, що таємна пасажирка була в змові з бандитом і звеліла їй висісти на попередній стації.

ПРОДОВЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

Празький парлямент ухвалив закон, який продовжує військову службу на 24 місяці. Також заведено новий військовий податок, що мають платити ті, що не служать у війську, навіть жінки. Цей військовий податок мають платити всі ті у віці 30—50 літ, що не служили в війську. Ті, що родились 1899 р. і раніше, податку не платять. Також не платять ті, що через недугу були з війська звільнені. Податок виносить 10% від усіх приходів.

ДИТИНА ЗГОРІЛА НА ВУГОЛЬ.

В Брустурах (Закарпаття) в селянина Шебести сталася трагедія. Родичі пішли з дому і залишили в хаті 6-річну Анну і 5-річну Марію. Дівчата бавилися з вогнем і при тім запались одяг на Марійці. Анна, замісць ратувати, з переляку сховалась під постіль, а тимчасом сестричка згоріла на смерть.

ФАЛЬШІВНИКИ ГРОШЕЙ.

В Мукачеві викрили організацію фальшівників грошей. Фальшівники мали все приготоване, щоб свою „фабрику" пустити в рух. Мала вона працювати під землею в однім селі в околиці Волового. Фальшівники задумували виробляти 10 і 20 Кч монети. Досі арештовано двох виновників, Германа Вайса і Бернарда Бравштайна, обох з Мукачева.

СПІР, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ ВЯЗНИЦЕЮ.

Між 42-літнім Брилою і 70-літнім Якубовським дійшло в костелі до спору на тему, як мають дівчата співати в костелі. Коли оба згадані вийшли з костела, сварка прибрала гострі форми, а навіть дійшло до того, що Якубовський ударив Брилу в лице. Цей останній пімстився на своєму противникови, бо одного дня стріляв до нього з револьверу і ранив його легко. Остаточне закінчення спору відбулося в окружному суді в Тарнові, що засудив Брилу на рік вязниці.

„ТЕХНІКА" ЧОЛОВІКА КАМЯНОЇ ДОБИ БУЛА ВСЮДИ ОДНАКОВА.

До цікавих висновків дійшли канадські археольоґи, що досліджували камяні річи, вироблені рукою людини, що жила в Саскачевані яких 20 тисяч років тому. Вони порівняли ті річи (списи, ножі, топори, глечики і т. і.) з такимиж річами чоловіка з камяної доби в Европі й переконалися, що вони роблені на одну фо му і таксамо викінчені.

ЯКЕ СТАНОВИЩЕ ДО РОБІТНИКІВ ЗАЙМАЮТЬ РЕЛІҐІЙНІ ПРОВІДНИКИ?

Організація „Краєва Релігійна й Робітнича Фундація" в Ню Гейвен, Конетикот, вислала до всіх релігійних провідників краю квестіонарі в справі відношення їх до робітників. Організація завдає кождому лідерови ряд конкретних питань та питається, яке становище він заняв би на випадок промислової боротьби. Таких листів розіслано 100,000.

ЗА ЛИХВУ 6 МІСЯЦІВ ВЯЗНИЦІ.

Багатий Жид з Варпаланки (Закарпаття), Лерінц Штробль, через свого агента Мермельштайна уділював селянам позички за 25—40 проц. лихварський відсоток. На розправу покликано 28 свідків, з них 24 під присягою потвердили, що Штробль дійсно брав такий великий лихварський процент. Ужгородський суд засудив його на 6 місяців вязниці. Прокуратор апелював, бо Штробль заслужив на більшу кару.

НАЙМОЛОДШИЙ ПАЧКАР.

Жінка Петра Горляниці з Кошельова, біля Вилока (Закарпаття), переносила з Мадярщини нелеґально 50 клг. пшениці. На границі напали її болі і вона на 400 метрів від границі, на мадярській території, (без жадної чужої допомоги) породила хлопця. Мадярський граничар хотів її допровадити до найближчого села, але вона заявила, що вертається до дому і з дитиною дійшла до Вилоку.

НЕЩАСЛИВА ВТЕЧА.

Ґаврило Уйварій полюбив дочку одного ужгородського промисловця, але будучий „тесть" не дуже ним захоплювався, тимбільше, що дочка ще малолітня. Одначе молоді рішили втікати, але старий довідався і якраз начас зявився на стації. Донці дав позавуха, а лицаря так збив палицею, що відвезли його до шпиталю.

СИЛОЮ ВИМАГАЛА ПРИДАНОГО.

Ґафія Оросова з Богаревиці (Закарпаття) вийшла замуж за Кондрича Юрка. Її часть з маєтку мати відмовилася видати, але вона, її муж і два інші знайомі силою вломилися до мами і повиносили обстанову, аж жандармерія в тому перешкодила. За ту „офензиву" муж дістав 2, а вона зі спільниками по одному місяці вязниці.

ЖЕБРАЦЬКІ ГРОШІ В ЧЕХІЇ.

Чеський уряд думає виробляти спеціяльні гроші для жебраків. Кожен гріш, що подібний до інших грошей в обігу, має мати дірку в середині. До мешканців міст і сіл вишлеться інструкції, щоб давали жебракам такі гроші, а державні бюра та уряди вимінюватимуть жебракам ті гроші за харчі, одіння, нічліг. Для жебраків визначиться максімум, скільки таких грошей можуть вимінювати.

НАПАД БАНДИТІВ НА ВЧИТЕЛЬКУ.

В Збишицях біля Нового Санчу два бандити напали на мешкання вчительки Ядвіґи Ґурчанки, приголомшили її револьверовими кольбами, забрали 160 злотих і, спльондрувавши мешкання, втекли.

„В УСІЙ ОКРУЗІ ОДИНОКИЙ БЕЗБОЖНИК — ТО Я".

Московський „Рабочий Край" повідомляє, що в колхозах Іваново-Вознесенської округи діти уладжують збірки у хосен місцевого духовенства. Рівночасно згаданий часопис зазначує, що в місті Коврові голова гуртка безбожників сказав, що ні в місті, ні в його околицях нема ніякої протирелігійної організації. „В усій окрузі одинокий безбожник — це я!"

ЯЗВА ЩУРІВ У РІДЖАЙНІ.

Від якогось часу мешканці саскачеванського столичного міста, Ріджайна, не можуть дати собі ради зо щурами, що почали там сильно розмножуватись. Проблема нищення щурів остаточно опинилась на засіданню міської ради й доручено медичним чинникам у місті піднайти якийсь найліпший спосіб на ратування населення від язви щурів.

ЛЕТ ПОЧТОВОЇ РАКЕТИ НАД КАНАЛОМ ЛЯ МАНШ.

Німецький винахідник Ґерґард Цукер перевів кілька вдалих проб з великою ракетою, яку сам побудував. Цими днями звернувся він до француського уряду, щоб дозволив йому перевести нову спробу на француській території. Він хоче вистрілити почтову ракету з Довру до Калє. В ракеті буде 12,000 листів. Винахідник запевняє, що його ракета перелетить над каналом Ля Манш простір 23 км., що ділить Довер від Калє, за одну хвилину. День цього цікавого експерименту, до якого йдуть уже приготування, не є ще означений.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬСЯ.

Починаючи від Чорного моря й далі на північ через Деражню аж до Пинських багнищ, большевики збудували велику оборонну смугу, що знаходиться приблизно сто кілометрів від західніх кордонів советської України. Ця смуга має дротяні огорожі, бетоновані гнізда для скорострілів, площадки для гармат, тощо. Цю фортифіковану смугу проведено не тільки для оборони проти зовнішнього ворога, але вона має служити большевикам також у боротьбі проти власного населення, що на випадок повстання попалоб у так званий „мішок".

ХОТІВ СПАЛИТИ ЦЕРКВУ.

У фармерському містечку Блейн Лейк у Саскачевані відбулася судова розправа проти визначного члена російської духоборської секти „Сини Свободи", Василя Войкіна, обвинуваченого в намірі підпалити анґліканську церкву в Червул. Обвинувачений признався, що підложив пекольну машину під церковний будинок. Його засуджено на три роки тюрми відставлено до вязниці в Принс Алберт.

РУМУНСЬКЕ СУДІВНИЦТВО.

Окружний суд у Брасові засудив Йосифа Бальца на 6 літ вязниці за крадіж пів бохонця хліба. Судова розправа виказала, що в часі доконання цієї страшної провини Бальц знаходився в стані повного виснаження, бо три дні нічого не мав у роті. Апеляційний суд затвердив цей присуд.

НІМЕЧЧИНА ОСЯГНУЛА ВЕЛИКУ ПОБІДУ В ДОЛИНІ САРИ

САРБРІКЕН (Територія долини Сари). — Згідно з Версайським договором, який відірвав територію Сари від Німеччини і призначив по 15 роках плебісцит у справі вирішення остаточної долі цеї землі, територія та заявилася подавляючою більшістю за поворот до Німеччини. На тій землі, дуже обильній в природні багатства, живе коло міліона мешканців. З управнених до голосування заявилися понад 90% за поворот Сари до німецької батьківщини. Ця побіда важна особливо для Гітлера, бо велася велика агітація з того боку, що земля та не хоче повертатись до Німеччини так довго, поки там при владі Гітлер.

Плебісцитова комісія складалася з представників ріжних держав, зглядно народностей, але не було в ній Німців і Французів, як безпосередньо заінтересованих. У комісії була теж одна жінка-Американка.

НІМЦІ ГОТОВІ ПЕРЕБРАТИ ОБЛАСТЬ САРИ.

БЕРЛІН. — Ціла Німеччина радіє з висліду плебісциту. Урядово заявляють, що найдалі до місяця може влада перебрати управу Сари. Вже пороблено всю технічну й адміністративну підготовку.

НЕ БУДЕ МИЛОСЕРДЯ.

САРБРІКЕН. — Ті, що агітували проти прилучення Сари до Німеччини, в страху. Вправді Жидам заручено на якийсь час нетикальність, але це їх не заспокоює. Та найбільше лякаються наці̂стів соціялісти, комуністи і їм подібні, що голосували проти повороту Сари під владу Гітлера. Тих уважають націсти зрадниками і проти них підуть негайно репресії. Тому не диво, що вже тепер багато людей покидають територію Сари і виїжджають до чужих країв.

ЯК ПОВИТАЄ НІМЕЧЧИНА НІМЦІВ З САРИ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд готується не тільки перебрати територію Сари, але теж думає про те, як допомогти тому краєви. Видано відозву до німецьких промисловців, щоб негайно знайшли працю для 40,000 безробітних з области Сари. Гайдельберський університет оголосив 20 стипендій для бідних студентів з Сари. Подбано теж про вакаційні розривки для 5,000 осіб з Сари, що потребують відпочинку.

ДАЛЬША ЧИСТКА В ПАРТІЇ.

МОСКВА (Росія). — За партійну нельояльність і ухили в сторону троцькізму видалено з комуністичної партії визначного урядовця М. Ґоленду, заступника Ради Народніх Комісарів Білоруси. З Мінска, столиці Білоруси, подають, що Ґоленді закидують теж націоналістичні білоруські ухили.

СМЕРТЬ ЗА ВОГОНЬ НА КОРАБЛІ.

ҐУФА (Башкірська република під Советами).— Присуджено на смерть двох моряків, а трох на 10-літню тюрму за те, що на баржі, що плила на ріці Білій, вибух огонь і спричинив державі шкоду на суму коло одного міліона рублів.

РАБІН НА АВДІЄНЦІЇ В ПАПИ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — Начальний жидівський рабін, Симон Гевезі, будучи в Римі, добився авдієнції в Мусолінія, а потім у папи. Кажуть, що як одно так і друге влаштовано для нього на прохання угорського уряду. Рабін заявив по тих авдієнціях, що Мусоліні висловився дуже різно проти релігійних переслідувань.

НЕМА ДОБРОГО БИЗНЕСУ З АМЕРИКАНЦЯМИ.

ПАРИЖ. — Минули ті золоті часи, коли то Париж аж гудів від анґлійської мови, а головно з боку тих, що приїжджали з Америки, щоб жити в Франції вигідно, приємно й за дешеві гроші. Як вартість доляра підупала, Американці почали вертатись назад до Америки, кажучи, що тепер в Америці дешевше жити ніж у Франції. Щоб тому зарадити, бизнесмени зачали на власну руку підносити вартість доляра. Тепер готелярі рахують 20 франків за доляра, хоч офіційний курс виносить 15 франків за $1.

НАЙДОВШИЙ МІСТ НА СВІТІ.

БЛЕНТАЙР (Африка). — На ріці Замбезі побудовано міст, довгий 12,064 стіп, себто малощо не дві милі. Отже він є довший від величавого мосту Джорджа Вашинґтона в Ню Йорку, в цілій його довжині. Міст будовано два і пів року. Коштував приблизно $10,000,000. Провінція Найсленду, де цей міст побудовано, є під британським протекторатом.

ПРОДУКУЮТЬ ҐУМУ.

АШКАБАД (Туркменістан під СССР). — Перший раз зачато продукувати в Туркменістані природню ґуму. Випродуковано 200 тон. Випродуковано її з ростини ґвайолі, що росте дико, подібно як у Мексику. Тепер закладаються там іще плянтації цієї ростини.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:	SUBSCRIPTION RATES:
Поодиноке число три центи.	Three cents a copy
На рік $6.00	One year $6.00
На пів року $3.25	Six months $3.25
На три місяці $1.75	Three months $1.75
Число з пятниці (з англійською частю):	Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):
На рік $ 2.00	One year $ 2.00
На пів року $ 1.25	Six months $ 1.25
В Джерзи Ситі і Загранцею:	Foreign and Jersey City Rates:
На рік $9.00	One year $9.00
На пів року $4.75	Six months $4.75
На три місяці $2.50	Three months $2.50

За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВАТИКАН І ВАРШАВА

Створення Апостольської Адміністратури для Лемківщини стало вже доконаним фактом. Адміністратор іменований о. Василь Масцюх, з осідком у Сяноці. Отже створено нову церковну одиницю, покищо з 9 деканатів перемиської епархії. Зроблено це „ради спасення душ", як про це подає апостольський нунцій у Варшаві.

Річ природня, що якби тут ішло про чисто церковну справу, себто тільки про „спасення душ", то ми не забиралиб слова в тій справі, як не булиб щодо цього забрали слова й наші старокраєві часописи, що тепер широко розписалися про цю справу. Та на ділі справа представляється так, як пише старокраєве „Діло" з 28-го грудня м. р., де читаємо таке:

„Лемківська Адміністратура це вислід співпраці й порозуміння Ватикану з Варшавою без участи і проти волі українських греко-католицьких вірних і відповідальних чинників". Під тим останнім треба розуміти перемиського еп. Коциловського й митрополита Шептицького. Лемківська Адміністратура, пише „Діло" з 22 грудня м. р., є потягненням наскрізь політичним, хоч у мотивах створення воно мало неполітичні, релігійні цілі. Оте потягнення іде в розріз із національно-релігійними змаганнями української нації; воно входить в колізію з національними інтересами українських вірних.

Польська агенція „Всхуд", як подає „Діло", затриюмфувала, доносячи про утворення цеї Адміністратури в такий спосіб:

„Інтерес католицької церкви, бачений з найвищої точки контролі Апостольською Столицею, та польський державний інтерес зійшлися разом і тому концепцію іменувати апостольського адміністратора на Лемківщині мусять державні чинники повитати з найбільшим признанням".

Отже зійшлися разом два інтереси, Ватикану і Варшави, до чого треба ще додати й інтерес Москви, бо москвофіли теж аж заходяться з радости з цеї Адміністратури.

Оті всі інтереси зроблено коштом живого українського національного організму. Щодо цього нема покищо двох думок навіть серед завзятих українських сторонників політики Ватикану.

Про цей новий удар можна би писати дуже багато, якщоб ми хотіли вияснити цю справу спокійно, обєктивно й річево. Але чи можна в нас про такі справи говорити? Та тому саме, що ми в своїй зорганізованій і авторитетній формі навіть не обговорюємо тих справ прилюдно так, як треба, вважають нас у Ватикані далі ще народом-рабом, несвідомим своїх прав і своєї сили, спосібним хіба несміло й покірно свого домагатись, але неспосібним за своє обстати.

З ТЕМРЯВИ МОСКОВСЬКОЇ ТРУПАРНІ

Мов наперекір шаленим зусиллям большевиків, покривати все, що діється на просторах совєтської Росії, темрявою найглибшої тайни та проголошувати на ввесь світ, що все в них „благоденствує", вдається европейському загалові щораз основніше розкривати глибини московської трупарні та видвигати на овид прилюдности її найжахливіші тайни. Отак в останньому часі у Відні викликав сензацію один прилюдний відчит про страхіття сучасного життя в Большевії, відчит очевидця, що пробув у Росії майже двацять літ як воєнний полонений і мав нагоду працювати там на провідному становищі в ріжних промислових заводах. Це відчит австрійського інжиніра **Вінебергера** п. н. **„Про Росію таку, яка вона в дійсности"**, влаштований заходом австрійських організацій „Райхсбунд дер Естеррайхер" та „Коміте фір Політік унд Віртшафт" дня 29 листопада м. р. у Промисловій Палаті, а дня 2. грудня повторений на запросини українських товариств у салі тутешнього **„Українського Клюбу"**.

Відчит гідний з кожного погляду нашої уваги. Після відкриття вечора, предсідником зборів, принцом Йоганом Ліхтенштайном, забрав голос прелеґент, зясовуючи у вступі до свого викладу історію Москви від найдавніших її часів. Та це була може найслабша частина з усього відчиту шановного промовця, бо у своєму нарисі перших століть московської історії він не розріжняв гаразд між минулим Москви і минулим України, (що зрештою доводиться зустрічати ще завжди і в декого з европейських і доволі авторитетних учених). Але вміру, як прелеґент наближається до новітньої історії Москви, він, накреслюючи картину царської деспотії слідами Івана Грізного та Петра, **підкреслював уже монголізм як вислід азійського первня в московській духовости та протиставив цей московський монголізм геленській духовости українства**, як чинникови, покликаному до боротьби з московсько-азійським хижацтвом. Бо якщо нинішній московський большевизм як послідовність азійського думання Москалів та катастрофальна небезпека для зненавидженої Москвою европейської культури має бути поборювана з усіх сил, то воно певне, що та оконечна боротьба проти большевизму не вийде з лона Москви, бо московський мужик руки на нього не двигне. — „Тільки ось расово чужий Москві елемент — говорив прелеґент — зможе руйнуючій силі большевизму протиставитись як рівно сильне забороло европейської культури, — а такий чинник це власне — Україна. По своїй духовости й волі до власного життя Україна з усіх народів совєтської Росії **найбільш европейська**, і тому тільки вона одна змогла нести тягар боротьби проти московського монголізму так несхитно і так нечувано жертвенно аж до наших часів. І тому головно і в першу чергу Україна стала предметом большевицької голодової пацифікації, в якій, лічучи досі 9 міліонів душ її пожалування гідних жертв".

І переходячи так до властивої теми свого викладу, наш прелеґент підкреслив іще раз, що голод на Україні це ніяке випадкове явище, а свідоме зусилля большевицького деспота винищити ворожу йому верству. Туди належить і свідома всіх своїх засобів підготовка голодової пацифікації зі сторони ватажків большевизму — заборона висилати харчеві посилки з міста на село, утруднення комунікації між містом і селом та штучне підбивання цін на харчеві продукти. Нпр. пуд збіжа в р. 1932 продавано по ціні 130 рублів, а хліб по 12 рублів. Але тоді, коли ненависні большевицьким лідерам верстви винищується голодом, засланням і тортурами по тюрмах, то для всякого роду „упривилеєних" є всього подостатком, в першу черґу для армії, для ГПУ, для партійників, для державної адміністрації та чужих робітників-фахівців, спроваджених з чужих країв до праці в ділянці воєнної індустрії. І так інж. Вінебергер зазначує, що в часі найбільшого голоду на Україні тутже зберігались запаси збіжа для **4-рох міліонів** червоноармійців, обчислені припасом на випадок війни на — 3 роки! І що підготовка до війни зі сторони большевиків іде, невпинно і з усією енерґією, на це хай укажуть такі дати:

В Харкові є важні для воєнного постачання фабрики паровозів та тракторів. Московські заводи можуть виробляти 600 скорострілів денно. Теніків має нині Большевія 8,000, літаків стільких, гармат 24,000, а на перший поклик мобілізації стає до ряду 4,000,000 чоловіка.

Затеж тоді, коли воєнна підготовка поглощує безмірні суми державного гроша, то для прохарчування робітників нетодостае найпримітивніших засобів. І так прелеґент каже, що нужду совєтського робітника ілюструє яскраво той факт, що з місячної платні в сумі 130 рублів по відтягненню ріжних податків лишається всього 100 рублів, яких дійсна ціна рівнається неціллим $2\frac{1}{2}$ амер. доляра! Крім того дістає робітник $\frac{1}{2}$ кг. хліба, 1 кг. найгіршої бульби, кілька прілих огірків, а в полудне водяну юшку. Оттимто й не диво, що перед харчевими магазинами, де дістається призначений пайок, голодженні товпляться довжезними рядами, хоч у тих магазинах здебільшого обідрані стіни і горя фляшок самогону... В ряді світлин, що їх прелеґент показував публиці, видко було непроглядні лави нещасних, що на кожний пайок мусять вичікувати не то вже годинами, а цілими добами. За йогож обчисленнями совєтські громадяни простоюють у рядах перед крамницями 1/3 доби, а жінки 2/3. А в часі голодової катастрофи треба було вже в 4. год. пополудні ставати в ряд, коли хотілось дістати харчевий пайок — другого дня рано!

І таксамо, як з прохарчуванням робітника, таксамо є і з суспільною опікою над ним, якої наглядним покажчиком це знову безконечні ряди півнагих старців та дітей на вулицях. Бо всі нездібні до праці тут — фабричні інваліди, недужі та старина — державою неозабезпечені. Чоловіки на відставці дістають усього 1/4 або 1/3 своєї первісної заробітньої платні, через що й такий величезний відсоток жебраків на вулицях. Нужденні теж — і мабуть одинокі в своїм роді! — є буди й землянки, в яких „живуть" робітники, нори, ями і спелюнки, яких вид уже на світлинах викликує у вас співчуття з безталанними, що їм призначено тут жити. Але ви подивіться зате на палати й віллі, де розношиться цивільна й свійська бюрократія Большевії! Вони такі розкішні, що певно й царські достойники не мали кращих! А робітник хай пропадає як собака в будах, завішаних брудними лахами...

От вам і зразки глибів московської трупарні.

Правда — на світлинах, показуваних прелеґентом, видко було ще й деякі „репрезентативні" будинки, тобто такі, що призначені виключно розбуджувати подив у наївних чужинців. Так нпр. будинок харківської поліклініки, або величаву палату харківської почтової централі. Та тільки ж біда, що картини крайньої нужди затемнюють собою основно всю оту патьомкінську велич реклямових палат. Бо нпр. незвичайно велике число калік на ноги, що їх бачимо тут на вулицях, пояснюється, як каже прелеґент, тим, що транспортових засобів у Совєтах, починаючи від трамваю, кінчаючи на залізницях, катастрофально мало, через те приходить між пасажирами з правила до вбивчих натовпів, а з тим і до каліцтв. От Москва нпр. має всього 20 автобусів, а цілий Харків — 50.

Одначе найтрагічніше враження з усіх світлин, показуваних прелеґентом, робили ті, на яких бачилися трупи людей, що сконали з голоду таки на вулицях.

В самому Харкові ось згинули в часі голодової катастрофи 120,000 людей, падаючи трупом на вулицях, базарах і на дорогах, причім населення міста так уже привикло до трупів на вулиці, що згодом перестало на них звертати уваґу. І 14 кладовищ у місті не вистарчили на те, щоб умістити всіх мерців! Отак ховали мертвих у братських могилах по 30 чоловіків разом, і на світлинах бачиться сотки таких могил обіч себе. А по селах трупи завалювали дороги так, що як прийшли жнива і треба було приступити до збору хліба, то доводилось найперше зібрати всі трупи з піль і прочистити повітря від чумливої задухи... І мав прелеґент не одну нагоду ствердити часті випадки канібалізму в той час.

Отсе є найголовніші обриси відчиту п. інж. Вінебергера.

Вкінці зазначу, що як після відчиту в Промисловій Палаті, так і після повторення його в „Українськім Клюбі" вивязалася жива дискусія, причім у нас мухвалено низку відповідних резолюцій та закінчено вечір відспіванням гимну „Не пора, не пора Москалеви й Ляхови служить".

Д-р Остап Грицай.

Пані дала наймичці тікети до опери.

— Якже там було Ганко? — питається пані її, як наймичка вернулася.

— Зпочатку йшло все дуже добре, — каже наймичка — та потому стали співати вдвоє, щоби скорше скінчити, видно спішно було їм.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЩО ХТО ЛЮБИТЬ.

З приводу лету „панни" Амелії Ерґарт з Гонолюлю до Каліфорнії багато батьків певно завидували її родичам, що мають таку славну дочку.

Коли літак летунки підносився з летничого поля в Гонолюлю та зникав у мраці, її чоловік (вона замужна, а дівочого імення вживає тільки тому, бо під ним набрала розголосу), дивлячися за нею, зітхнув і сказав: „Краще було би мати дитину".

ЩО КОГО ЖУРИТЬ.

Як Амелія Ерґарт висіла в Овкленді, вона говорила з ґазетярами про свій лет. Між іншим питалися її, чи відчувала вона підчас лету небезпеку.

Вона сказала, що небезпеки не відчувала, а найнеприємнішою пригодою з цілої небезпечної подорожі було врочисте прощання юрби в Гонолюлю.

Скільки то людей вкусили би собаку, щоб тільки дістатися в ґазети...

ПРОЗРІВ.

Один 75-літній мешканець міста Франкфорд, у стейті Мейзре, хорував від 4 років на очні катаракти. Це страшна недуга, з часом викликує повну сліпоту, але лікарі можуть вийняти очну сочку, котра через цю недугу стає непрозора, і тоді хорий починає бачити.

Коли йому зроблено операцію, а потім приміряно відповідні окуляри, він подивився перше на жінку. „Та я тебе можу бачити!" — викрикнув він. „І ти не змінилася зовсім!"

Він вийшов щасливий на вулицю, підійшов кілька блоків і впав неживий.

В Алабамі один 72-літній Мурин говорив до свого сусіда: „Ого, мені лікарі ще не зараз буде треба". Скінчив говорити, упав і вмер на удар серця.

Не видержали радости?

ХТО ТОМУ ВИНЕН?

Розглядаючи низку корабельних випадків в Америці, англійська преса однодушно рішає, що винувата тут „пур навигейшен", себто слабе вміння керувати кораблем.

Тепер американські ґазети залюбки містять вістку, що англійське міністерство повітряної плавби, розглянувши причини розбиття англійського літака „Гилмена", що дня 2-го жовтня м. р. впав в Англійський канал з утратою 7 осіб, прийшло до переконання, що причиною була „пур навигейшен".

ПІДСЛУХАНІ СЛОВА.

Англійський політик Лойд Джордж у новім томі своїх воєнних споминів пише цікаві річи про переловлювання вістей від ворога.

Англійський уряд переловив приміром приказ німецької адміралїції до німецьких підводних лодок, щоби починати безпощадне нищення усяких кораблів, що могли би возити амуніцію або й звичайні товари до аліянтських держав. Приказ був шифрований, але англійські урядники потрафили відчитати справжнє його значіння. В такий спосіб вони відчитали пропозицію німецького міністра заграничних справ до Мексика заключити союз проти Злучених Держав. Ця пропозиція відограла потім велику ролю в зверненню Америки проти Німеччини.

На винахід люди придумують противнахід.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

А. Б.

КАСЬКА ВИГРАЛА

(Пригода в шведському селі).

(І)

Якийсь час в Галянді була велика посуха на мужчин. Причиною була війна з Росією. Король Карло XII. воював царя Петра. Хто лиш мав ноги і міг ними ходити, хто мав руки і міг ними битися, пішов до війська. Король всіх забрав з собою до Росії і з ними залізав до Турка, де всі застрягли.

З всіх забраних королем не вернувся так добре, як жаден. Жалоба була майже в кождій хаті.

Хоч так було, то кождий Швед, і найбіднійший жебрак кричав „ура!" і вимахував шапкою, коли хто згадав імя короля. Очевидно! То був раз король і такого, як він, вже більше не дістанемо в шведськім краю.

Дівиці і вдовиці... вони своє „ура!" вигукували тільки ...ось так. Потайно вони думали інакше і були в розпуці, бо король запропастив їм наречених і мужів. З мужчин позалишалися в краю тільки безсильні старці і хлопчики, з котрих дівчата і вдовиці не мали ніякої користи.

Як де знайшовся який ремісник, котрого з причини якоїсь хиби не взяли до війська, то так тупцювали коло нього і напаствували його, що жінки троха очей не видирали одна одній з зависти і заздрости.

Такого то ларубка мали жінки в Гліміні. Був ним місцевий кравець. Він мав обємистий толуб, та як мужчина, виглядав лише до колін. Його литки виглядали як пара зівялих качанів капусти і не були довші, як у пятилітньої дитини. Коли хотів рушитися з місця, то помагав собі двома деревляними кільцями з ручкою.

І гарний не був той одинокий парубок в селі. Велика голова сиділа на короткій, вузькій шиї. Біляво-сиве волосся відставало від голови як злоденець. Його очи були як у козла, такі були великі і так глибоко сиділи в голові. Ніс був, неначе той патик, прибитий до стовпа при шляху, щоб людям показує дорогу. Уста мав такі великі, як в пекарській печі кагла. Коли грубі губи при сміху розтягалися від вуха до вуха, зпоза них виринали неначе два ряди камяних стовпів.

На імя було йому Христіян. Та тому, що він, ходячи, помагав собі кільцями, звали його Христіяном Кльоцком. Він мав ще інші іменища. Як у кого. Одні звали його Христіяном Ковбасником, інші Христіяном Яєчником. У декого він був Христіяном Яблочником.

Христіян мав прикороткі ноги, та зате довгі були його пальці. В одній хаті, де робив свою кравецьку роботу, використав хвилю, коли господиня вийшла з хати, і з горшка на вогні вийняв ковбасу. Ніхто був би про се не довідався, як би не те, що він в своїй глупоті горячу ковбасу сховав за пазуху. Ковбаса так пекла його, що саме в хвили, коли в хату увійшли люди, він мусів її вийняти. Так він дістав одну назву до свого імени.

В іншій хаті, де також обшивав господарів, ночував на стриху, на сіні. На тім стриху привикли були кури нестися, про що господиня знала, і що рано діставала на стрих вибирати яйця, яких бувало що найменше пів копи. Кравець побачив яйця в гнізді і зараз всі випив. Дістав назву Яєчника.

Цілу чвертку яблок, вибраних, щоби були на Різдво, і щоби ліпше пристигли, один господар повпихав в солому. На тій соломі ночував кравець Христіян, занюхав яблока і всі зїв. До нього прийшла нова назва: Яблочник. Він мав ще інші іменища. Деякі такі, що ніхто не знав, що вони значать і від чого пішли.

Який був той Христіян, такий був, та всетаки був кравцем незрівнаним. Ще й тим був він незрівнаний, що була околиця мала тільки його одного. Ніхто не вмів так як Христіян пришивати лати на кафтанах, свитках, штанах і спідницях! Йому було однаково, з якого матеріялу. Сукно латав так добре, як полотно, або перкаль.

Христіян взагалі був добра і добродушна людина. Він сам казав про себе:

— Я в моїм життю ніколи не розсердився. Лютий був я лиш раз в життю. Тоді, коли в Лінґа Андрій свою люльку витрісав, бючи нею по моїй голові і обсипав попелом моє волосся. Мені таке очевидно було немиле".

Війна зробила, що хоч Христіян такий був, то він таки міг би дістати неодну дівчину або вдову. І не одна в околиці, будьтоби від нехочу поводилася так, щоби він здогадався, який з нею добрий дах над головою мав би. Він ані не відбекувався, ані не кидався на шию.

Христіян жив далі як дотепер. Всі йому догоджували, всі помагали йому. Очевидно, лиш всі вдовиці і всі дівчата. Він сам не сватався до жадної. Йому це ані не снилося, бо знав, що ліпше йому не буде. Навпаки, могло би погіршитися. Як би причепився лиш до одної, то розізлив би проти себе всі інші.

В Гегафлеті жили дві старі дівки. Вони мали тільки одну хатчину. Хоч не богачки, жили собі досить добре, ті дві немолоді дівки. У них все були дві корови і пару овець. Звичайно десять, або й дванацять. Крім того годували й свинку, щоби була що року на Різдво і одна на Великдень. Бо, бачите, хата без сала, то неначе церква без пароха. Так собі, не багато і не бідно, пропихалися ті дві крізь життя. Жили не один рочок з собою в згоді. Тепер було їм до сорок багато ближче, як до двацять.

Она звалася Каська, друга Елька. Були цілком неподібні до себе.

Каська була висока, костиста, плечиста і худа. Хоч люди казали, що вона погана була, що правда, не красуня, та й не дуже бридка. Ось собі так. Зате була, сказать би, „що мені зробиш!" В кащу нікому не дала наплювати собі. Була не дурна і вперта. Як на що завзялася, то не попускала.

Цілком не така була Елька. Була мала і кругленька. Люди казали, що вона краща як її приятелька. Кромі того була дуже лагідна і податлива.

В хаті, в цілім господарстві верховодила Каська. Господарила, як хотіла. На смітті обох була справжнім королем. Елька приймала все те, що зарядила Каська. Добре виходила на тім, бо Каська мала щасливу руку. Що зачала, скінчилося добре.

Мали кусничок поля і його треба було зорати. Корови до плуга не запрягали, бо шкодували. Корова зараз менше молока давала би. Плуг тягла Каська власними руками. Елька не мала при тім ніякої роботи, лиш ішла за плугом і веда його. Ні вйо!, ні гайта, ні вісьта! не потребувала кричати, бо Каська сама знала, що і як! Аж війна поробила зміни в обох дівчат... Великі зміни. Відколи сидів у них кравець Христіян і обшивав їх, хата неначе в пекло перемінилася. Спершу Каська до Ельки не забалакала ні слова, ні Елька до Каськи. Так ішло цілі дні. Четвертого дня вибухла війна. Крикливa, завзята. Три дни мололи язиками, сварилися, визивали одна одну ріжними словами.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ЩО НЕ МОЖНА ПИСАТИ В ГАЛИЧИНІ

Дня 13. липня 1934 року львівський поїзд заїхав на залізничу стацію в Тернополі. Юрба людей висипалася з вагонів і розділилася на дві части. Одна часть пішла в місто, а друга скорим кроком до теребовельського поїзду, що вже стояв на рейках і за пару хвилин мав відіхати. Висівши з львівського поїзду, пішов я вільним кроком до теребовольського поїзду й заняв сидження при вікні, в задньому вагоні. За ввесь час подорожі з Варшави до Тернополя термосив мною якийсь неспокій. В Тернополі, як я змінив поїзд, інстинктовно відчував якусь трагедію, що має наступити. Глянув крізь вікно на залізничий годинник. За три хвилині відізд. Богу дякувати, подумав я собі, що вже опущу це місто, в якому більше поліції, агентів і конфідентів ніж чесних людей. Думаю про те, а тут нервово відчиняються двері вагону й входить чоловік в цивільнім одягу, з грізним виглядом лиця. Кинув оком на подорожних, а потім підійшов до мене. На вступі заявив, що він з поліції і хоче бачити мій особистий довід.

Я підняв голову й глянув йому в очі.

„Чего патшиш на мне?!" — крикнув люто.

Я відразу пізнав, що маю до діла з польською владою. Сягнув до кишені, витягнув студентську леґітимацію й чемно подав йому в руки, кажучи: „прошу".

Поліцай оглянув мій документ зі всіх сторін, а тоді спитав мене: „Як сє пан вабі?"

„Родіон Сліпий", — відповідаю.

„Як так, то хоць пан зе мнов". Взяв я старі ґазети під паху тай пішов з ним до поліційного комісаріяту, де застав уже 8 молодих хлопців, усіх Українців. Між арештованими пізнав я свого товариша зі Стругова, абсольвента фільософії, Андрія Іванчука, що стояв неповорушно в пошматованій одежі, на якій видно було сліди спливаючої крови. Він закрив рукою ліве око й глянув лагідно правим оком в мою сторону, як би хотів сказати: — „Ой попався й ти, брате, в чортові руки".

Інші хлопці, мені особисто не знані, були теж немилосердно скатовані. Аж лячно було глянути на них, а декому то ще спливала кров з уст і носа...

Коли я став перед столом, за яким сидів череватий комісар, він запитав мене про мою національність. Я знав, до чого то йде. І поглянувши на скатованих товаришів, я відповів без застановлення що — українська. Тоді польський катюга як опарений піднявся зі сидження, вдарив пястуком у стіл і голосно заревів: „Ти рувнеж такі гайдамака як оні", вказуючи притім рукою на скатованих... Я мовчав, а цей череватий Лях почав визивати мойого діда, тата й маму огидними словами, а коли скінчив це, запінений, як скажений пес, підійшов до мене й сильно ударив мене в лице. Окуляри мої розлетілися кусками по кімнаті, а в очах неначе хтось засвітив тисячу свічок. — Коли я прийшов до себе, кат цей стояв передімною й реготався, а опісля, спитав: — „Бендзєш будовал Украінев?" Я зачав відповідати, що це не є моя вина, що мама породила мене Українцем, але поліцай, що стояв при дверях, вдарив мене прикладом кріса так сильно в голову, що яв впав мов мертвий на землю. Що далі діялося зі мною і товаришами недолі — не знаю.

Знаю тільки з оповідання емерита Михайла Слободяна, що це він був у тому часі з приватною справою на поліції й мене забрав напів живого до свойого дому, де я перележав цілий тиждень у маячінню.

Ось передаю одну з сотих чи тисячних картин того, як живеться нашим братам на нашій Батьківщині, що опинилися під польським наїзником.

Родіон Сліпий,
Стемфорд, Конн.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Свято Злуки.

На неділю, дня 20-го січня ц. р., готовиться українська громада у Филаделфії відсвяткувати величаво 16 річницю акту злуки українських земель в одну суверенну державу. Свято зачнеться панахидою по поляглих воїнах нашої армії та першому голові нашої держави, пок. проф. Михайлови Грушевському замученому червоними Москалями.

Панахиди будуть відправлені у всіх церквах зараз по богослуженню. Святочна Академія і Концерт відбудуться в годині 7-мій вечором в Українській Галі при 847 Н. Френклін вул.

В імени присутніх на святі громадян та заступлених орґанізацій вишлеться спільний протест до американського уряду в справі окупантського терору на східних і західних українських землях.

Ми певні, що все наше свідоме громадянство явиться на святі та засвідчить цим нашу національну єдність і волю до здійснення національного ідеалу, проголошеного на Софійській площі у Києві — 22. січня 1919 року: злуки всіх наших земель в одну суверенну державу.

Управа Злучених А. У. Орґанізацій м. Филаделфії.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й.

Молодь в У. Н. Союзі.

Мені здається, що як хто вміє підійти до нашої молоді з розумними думками, от такими, що їй треба належати до такої доброї орґанізації як У. Н. Союз, то справа не є така тяжка, як дехто її представляє. Тільки треба ту справу розуміти і хотіти приложити до її здійснення рук до праці.

А що це можливе, видно от по тім, що о. Д. Микитякови вдалося приєднати до У. Н. Союза 11 молодих членів. Хай це буде нашою новорічною несподіванкою для нашої дорогої орґанізації.

Союзовець.

ЗАКЛИК ДО ЧИТАЧІВ ЧАСОПИСУ „СВОБОДА".

Озвіться, хто має річники нашого часопису!

Потрібно: р. **1930** ч. ч. 88, 101, 132; з р. **1933** ч. ч. 199, 200, 202—215, 226—233, 246, 251, 264—269; з р. **1934** ч. ч. 21, 23—26, 28, 29, 36—41, 49, 52, 65—70, 74, 77, 90, 94—99, 106—111, 124—128, 150, 162, 190, 192, 276, 282... (до кінця року!).

Ukrainian Weekly: потрібний цілий перший річник, а з другого річника такі ч. ч.: 1—10, 12—14, 17—20, 22, 23, 29—33, 39, 40, 49... (до кінця року!).

Ці числа потрібні Музеєви Визвольної Боротьби України для комплетування музейної збірки, яка є одною з найбільших збірок українських періодичних видань. Допоможіть її доповнити — зробите добре національне діло й увіковічните своє імя в Музеї Визвольної Боротьби України.

Коли маєте хоч одно з зазначених чисел, пішліть його на адресу Музею:

Ukrainske Museum
Praha—Zizkov, Karlova 14,
Czechoslovakia.

Д-р Г. Ґ. Скегар, (Шікаґо, Ілл.)

ЩО ПИШУТЬ ПРО УКРАЇНЦІВ

ЧАСТЬ XII.

Переглядаючи старі числа американських журналів у шікаґовській бібліотеці, знайшов я довшу статтю про Україну в "National Geographic Magazine" з серпня 1918 р. (сторони: 114—128). Ця стаття є затитулована **"The Ukraine, Past and Present",** а підписана Nevin O. Winter-ом, та подає 14 ілюстрацій. Між іншим є тут знимки „Ярмарок в Одесі", „Українські жінки йдуть на прощу до Києва", „Дівчата у Харкові", „Дівчина пряде кужіль", „Хата на Україні" та одна знимка з Галичини, де представлено, як женці прийшли з поклоном до пана, як пан укоронував одну дівчину пшеничним вінком. Цей образець автор пояснює так: "A Landlord Crowning Ruthenian Peasant Girls in Harvest Ceremony". The four million Ukrainians who live in the province of Galicia, under Austrian sway, are called Ruthenians.

Подаю тут важніші місця зі статті у вільному перекладі:

Що то є Україна? Це є питання, яке ставить багато людей. Поляки і Литовці за останніх кілька століть знали про цю неспокійну країну, бо нераз пробували нею правити, а царська Росія мала довгий час багато клопоту від цеї непослушної частини своєї держави. Туркам і Татарам мешканці степу (Українці) далися в знаки, бо все нападали на них.

Та в теперішних часах Україна втихомирилась і здавалосяб, що Славяни з України злучилися з Велико-росами Петрограду і Москви. Та події з останних кількох місяців доказали щось іншого.

Україна мала бурливу історію. Дикі Скити помагали годувати старинну Грецію і її кольонії із цих самих безконечних степів, звідки тепер Німеччина сподівається дістати поживу для себе. Тисячу років тому Київ був вже визначним містом. Коли Саксонці правили Анґлією, тоді на берегах Дністра зїздилися ріжні народи для торговельних цілей. Реліґійних, ріжниць ще тоді не було, бо всі народи почитали ідолів. Але Славяни в цю пору вже тут добре вкорінилися, сіяли та збирали збіже і посилали його цею рікою до Чорного моря.

Україна цілі століття була захистом для Польщі і Литви від Турків, Татарів і інших східних вандруючих варварів. Через це Україну все плюндровано.

Мешканцями тодішньої України були непосидющі козаки. Вони не були племенем, а лише людьми, які пішли в дикі степи шукати волі й свободи. Безконечні степи були покриті травою, яка була висока як їздець з конем. В тих степах було повно добичі для полювання. І це власне принамнювало козаків. А поміж цими козаками були теж Поляки, Литовці, Росіяни, а навіть і Турки. Всі вони дуже добре їздили на конях, стріляли та були добрі пливаки. Згодом всі вони зіллялися в одну цілість і мали один напрям.

Іменем Запорожців названо ту частину, яка була серцем і душею Великої України. Влада була в Запорожців неуформлена, але з природи републиканська. Раз до року скликувано Раду, коли старі урядники уступали, а вибирано нових. Будьякий із Запорожців міг бути вибраний до найвищого уряду, а найвищого урядника називано „гетьманом".

Ці козаки вічно вели війну з Татарами на сході, викрадаючи в них худобу, або грабуючи їх міста. Знов йшли вони також війною на Турків на полудневім сході аж до Балкану. Коли надокучило їм воювати з Турками і Татарами, тоді йшли вони війною на Славян на півночі. Ці старинні Українці все були у війні із кимось проти когось. Вони воювали з Польщею проти Росії, з Росією проти Польщі, з Польщею проти Турків, з Турками проти Татар. Вони навіть помогли викиненому монахови засісти на троні в Москві. Вони були по природі воїни, любили це заняття. На доказ, що він козак, кожний голив голову, лишаючи лише один клаптик волосся по середині голови, яке відтак замотував на вуха.

Всі ці козаки визнавали греко-православну віру і були оборонцями християнства. Формально Польща уважала їх за своїх підданих.

Найбільше повстання Українців проти Поляків було за Хмельницького, в в 1649 році. А коли це повстання не увінчалось успіхом, тоді Хмельницький запропонував Москві, щоб вона прилучила Україну до Москви. Цю оферту Москва приняла та прилучила Українців до своєї імперії в 1653 році. Україна все змагала до самостійности, але ніколи цього не діпняла. Навіть дві війни мала Україна з Польщею з цього приводу. Більше як сто літ забрало Росії, щоб приборкати Україну. З початку (від часу злуки України з Росією) отримувано ще гетьмана, а пізніше Катерина II. скасувала гетьманат, а Україна стала інтеґральною частиною російської імперії.

Всі нещастя і програні війни України були би давно зломили на дусі всякий нарід, але характер Українців такий, що вони можуть багато і довго терпіти і не бунтуватися. Це поможе Німцям запанувати над Україною.

Україна включає у собі полудневo-східну Росію, виключаючи провінцію Бесарабію. Додано до України ще Одесу і її округ. Україна кінчиться зараз на північ від Києва, на схід від Харкова. Та це є велика держава, бо так завелика як Німеччина, із 30 міліонами населення. Головне місто України є Київ (однак колись Київ був головним містом цілої Росії), а Харків і Одеса є торговельними містами України.

Майже 4 міліони Українців живуть у Галичині, і є там вони знані як Рутенці (Ruthenians). Але є це ці самі люди, що живуть на Україні.

Українські безконечні степи мають свій питомий чар. Перед нашим оком простираеться довга, предовга рівнина, яка, здається, геть далеко сходиться із небом. На весні і літом наше око бачить ріжні відтінки зеленої краски, і цвіти ріжних кольорів. В осени око бачить широкі та довгі пожовклі стерні, та вигорілі пасовиска; а в зимі нема нічого крім білого, осліплюючого блеском снігу. Їдучи перший раз цими стернями, подорожного огортає якийсь страх; ляк від великих, довгих, широких і далеких та рівних просторів.

На Україні нема старих міст крім Києва і Харкова. Дороги злі. Села є положені над ріками, щоб було де дістати води у посуху. Замітними по селах є лише церковні будинки і вітраки, в котрих мелять крупи і муку.

Ріжниці між Українцями і Росіянами є дуже замітні. Українці говорять мовою, яка дуже ріжниться від російської мови. Мова українська є багато ближча до старо-славянської мови ніж велико-російської. Дальше, Українці мають кращий вигляд лиця, є ліпше відживлені, і є вищі та веселої вдачі. Веселу вдачу і свій темперамент Українці одідичили від Греків і Татарів. Навіть ще тепер люблять Українці вбиратися в сорокаті кольори з биндами та пацьорками. А на голові носять вінки з цвітів.

В їх жилах пливе романтика і поезія. Україна є країною фолькльору. Українці є дуже співучі та музикальні. Вони мають свої питомі пісні на кожду нагоду.

Артист, що любується народніми строями, знайде на Україні рай для свого ока. У цілій Росії не знайдете ніде так багато кольорів у народній ноші, як на Україні. На ярмарках у Києві і Харкові є так багато ріжнокольорових убрань, що можна написати цілу артистичну історію кольорів. А червоний кольор є найбільше люблений. І то не лише жінки, що мають у свойому костюмі кождий кавалок вишитий, але навіть мужчини носять вишивані сорочки, а це надає їм дуже симпатичного вигляду. Та не лише себе окрашають жінки вишивками, але також цілу хату, образи, а навіть церкви.

Місто Харків, щодо величини, є другим містом по Києві. Його довгі, але порошні улиці пишаються двоповерховими будинками, розмальованими ріжними кольорами. Тут і там можна бачити великі бані церков, а це нагадує нам орієнтальну культуру. Саме місто є центром найбільше урожайної землі на Україні, і тому є тут збіжевий ринок. У місті є також один з найбільших університетів цілої Росії.

Одеса є наймолодше місто в Европі, бо заснувала його Катерина у 1794 році. В Одесі можна знайти майже всі народности з цілого світа, але торговля є виключно в руках Жидів. Вони становлять одну трету всього півміліонового населення. Поміж жидами і християнами нема доброго співжиття й тому прийшло до великої масакри Жидів у 1905 році. Одеса все була центром ріжних повстань та забурень, що спричиняло російській державі багато клопотів.

Місто Київ є святим містом, куди рік-річно приходять сотки тисяч богомольців на відпусти. Хроніка записала, що більше ніж тисячу літ тому прийшов до Києва чернець, святий Антоній, та викопав собі малу печеру в горі. За ним прийшли більше черців та викопали собі теж печери. Ці монахи вели святе життя та ніколи не виходили з тих печер. Коли котрий монах помер у печері, то цю печеру замуровувано й туди ніхто не смів входити. До цеї пори у цій горі, повстали тисячі катакомб, а щоби звидіти їх, треба переходити вузенькими та крутими доріжками. Всюди повно кістяків з померших черців. Страх огортає людину дивитись на це.

За містом, на горі, є побудована Печерська Лавра, обведена високим камінним муром. Вхід до Лаври є через святі ворота. Кождий монах має тут свою келію, а є їх тут сотки.

В середині церкви є чудотворна ікона „Смерть Матери Божої". Цю ікону привезено з Константинополя, а є це намальований образ на капарисовім дереві — довкола обложений дорогими каменями, а над головою Христа блищить великий брилянт. Майно цілої Лаври є майже казочне.

Яке становище займуть нові провідники України до Лаври, покаже будучність, але коли судити з їх теперішнього революційного відношення, то є воно протицерковне.

— Алеж Петре, таж ти маєш господиню! Чомуж сам переш?!

— Мій любий, мусиш знати, що я з нею оженився!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЗБІРКИ НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ.

Пересланi до Обєднання).

Відділ ОДВУ, ч. 18., Пасейк, Н. Дж.: Від укр. прав. церкви з Листопадового Свята $30, з каси ОДВУ, ч. 18, $25.20. Разом $55.20.

Істпорт, Л. Ай.: Із Листопадового Свята по $1: Чорнопас, Бориковський, Хмільовський, Роминський, Стахів, Й. Ревть, о. Н. Підгорецький, Шитось, Поголочишин, Поголочишин. Дрібними датками $2. Разом $12.

Літл Фолс, Н. Й.: На забаві у громадян Янушевських зложили по $1: Т. Янушевський, П. Романович; по 50 ц.: Н. Бурчицький, Н. Головатий, І. Лаврик, І. Періг; по 25 ц.: Д. Бурчицький, Ліщинський, Ліщинська, А. Яворський. Разом $5.

Пітсбург, Па.: Зібрали Василь Смоляк і Прокіп Івасюк $8.20.

Вунсакет, Р. Ай.: Оксана

Вонсакет, Р. Ай: Оксанна Чагарин $50.

Товариство ім. Маркіяна Шашкевича, Гемтремк, Міш.: Товариство ім. Маркіяна Шашкевича $25; М. Бабій $5; П. Войтович $1. Разом $31.

Відділ ОДВУ, ч. 5, Гартфорд, Конн.: І. Єфрем Данилів $25; Л. Апанович $10, Спіридон Валюк $10; І. Саган $5; із Листопадового Свята $31.76. Разом $81.76.

Відділ ОДВУ, ч. 46, Шікаго Ілл.: На відчиті дел. Грибівського зібрано $52, із відзнак $2.90. Разом $54.90.

Відділ ОДВУ, ч. 20, Рачестер, Н. Й.: Збірка на відчиті дел. Грибівського: по $10: П. і Т. Гринів, В. і М. Колдинський; по $5: В. Луців, В. Гречук, І. Сеник, Р. Дмитрів, Марія Лалюк, Михайло Яніцький, Г. Лилак; по $2: І. Теребушка, З. Гунька, К. Воробець, В. Британ, Махайлина Пічак, А. Пічак, М. Бінашевський, П. Лиско, Михайлина Теребушка; по $1: Я. Дмитрів, А. Василина, А. Бігун, Д. Бибак, С. Шлюсар, В. Гранковський, П. Псюк, М. Колданський, А. Задорецький, І. Сидор, В. Попович, В. Шурґат, Д. Мацьковський, К. Шевчук, Н. Димкович, І. Матковський, Н. Сорохтей, М. Стрілець, Н. Паснак, Я. Сорохтей, Н. Н., І. Пилипів, І. Дорофей 50 ц. Разом $95. За відзнаки $26.50, з каси відділу $4.50. Разом $126.50.

Червоний Хрест, Гардфорд, Конн.: Червоний Хрест з каси $25; з вистави $17.68. Разом $42.68.

Відділ ОДВУ, ч. 10, Ню Йорк, Н. Й.: Зібрала М. Чайка; С. Абрагамовська $2; Й. Гаврилко і В. Деметрей по $1.

Відділ ОДВУ, ч. 44, Сентрел Фолс, Р. Ай.: П. Бенковський $25; П. Тітик $25; по $5: С. Тріска, М. Трус, П. Сомик, М. Беньковський, Бабій Дмитро Разом $75.

Филаделфія, Па.: На відчитах дел. Грибівського. На Норті $16; на Найставн $14.05; Відділ Союза Українок $5. Збірка на ювилейнім святі У. Н. Союза $15. Разом $50.

Відділ ОДВУ, ч. 38, Гемпстед, Л. Ай.: Зі Свята Державности, в якім взяли участь відділи У. Н. Союза з Вестбері і Гемпстед, ОДВУ, ч. 39 з Бебилон і ОДВУ ч. 38 з Гемпстед. На визвольну боротьбу $30 та $13.61. Разом $43.61.

Відділ ОДВУ, ч. 4, Гемтремк, Міш.: Пропущено в оголошеню збірки на лісту ч. 10, по 50 ц.: В. Воровський, П. Войтович, В. Коропчук, І. Чайковський, М. Прихідко. П. Туpецький, В. Ґерула, Л. Мулкоф, О. Шипа, Й. Морозовський; по 25 ц.: Й. Пінський, М. Кушнір, Г. Васько.

З нагоди наділення членськими відзнаками $38.

Відділ ОДВУ, ч. 43, Бруклин, Н. Й.: На лісту, ч. 78: $5.50

Відділ ОДВУ, ч. 24, Дітройт, Міш.: $40.

Хор ОДВУ, Ню Йорк, Н. Й.: $15.25.

Лаврук, Литл Фолс, Н. Й.: $5.

Т. Б., Ню Йорк, Н. Й.: $2

Укр. прав. церква, Ню Йорк, Н. Й.: З панахиди за Біласа і Данилишина $12.50.

Бронкс, Н. Й.: З подушки, дарованої о. Беком, $5.25. Збірка $10. По $1 жертвували: П. Різняк, І. Грицишин, Оля Кухар, о. В. Кушіль, о. П. Профета, Р. Красновська. Разом готівкою $15.25.

Ютика, Н. Й.: о. Й. Ялечко переслав збірку з відчиту дел. Грибівського в сумі $65.

Жертвували: о. Й. Ялечко 10дол.; Іван Горбовий 5 дол.; Юлія Кіман 1 дол.; Юлія Стахура 1 дол.; Теодор Сень 17 дол.; Іван Сороковський 3 дол.; Дмитро Горбовий 5 дол., Дамян Матвіїв 10 дол.; Теодор Ремізовський 2 дол.; Петро Ликтей 8 дол.; Семен Романюк 3 дол. Разом 65 долярів.

НЮАРК, Н. ДЖ.

З вечері на інвалідів.

Дня 29-го листопада відбулась святочна вечеря, присвячена інвалідам.

Заряд третьої сотні Чорноморських Січей вислав чистий дохід з цього свята, в сумі $20 на інвалідів у краю.

САВТ САЙД, ШІКАҐО, ІЛЛ.

З Листопадового Свята на край.

Наша громада при співучасти всіх товариств і політичних організацій влаштувала Листопадове Свято дня 18 листопада в парохіяльній галі. Свято випало надзвичайно добре. Була багата програма і була численна публика. Панахиду за поляглих борців України відправили о. каноніх Сіменович і о. д-р Ковальський, парох нашої громади.

Дохід з добровільних жертв зі згаданого свята призначено по рівній части на інвалідів, сироти по українських жовнірах, політичних вязнів, Рідну Школу й боєвий фонд.

Як добровільну жертву зложили по $10: бр. св. Петра і Павла, від. У. Н. Союза і бр. Пресв. Богородиці від. У. Н. Союза; по $5: о. д-р Ковальський, П. Жовнірчак, Союз Українок, Вільна Україна, бр. св. Петра і Павла, відділ Общества Руських Братств; по $2: д-р М. Сіменович, Максимюк, пані Ковалик, Козак, С. Братусь; по $1: В. Гуцул, В. Тимчук, С. Брудний, М. Гірняк, Кошіль, Ментус, О. Олешко, А. Пелех, Осідач, А. Крупянник, Кріль, Гладкий, В. Савчин, Гарасим, П. Щербатий, Абрамик, Іван Максим, Б. Любас, Кузьма, Гнатишак, І. Тарандій, Штайн, Лазута, Шурко, М. Тарандій, Партика, М. Кіт, Гнидя, Трусяк, Мазурик, Фоца, Мельник, Д. Гарасим, М. Заяць, Савчук, Е. Кочерепа, Ковальчук, Вовчук, Юрчак, Проць, Т. Матичак, І. Лешин, Гаврилюк, Шкварок, Ендзьо, І. Гіжовський, Петро Костерка, П. Михалевич, П. Блідий, Н. Гуменюк, С. Любас, Циган, В. Саган, П. Іванько, С. Іванько, І. Миленький, Б. Демко, Д. Гіжовський, І. Побуцький, І. Нечипір, пані Облочинська, Кукура, М. Тимчук, В. Башнянин, пані Свірська, С. Ковальський, І. Ларсон, М. Маґдзяк, Кулиняк, П. Іванько; Желіско 60 цнт.; по 50 цнт.: Саська і Свіданко, Лазута 25 цнт.

Крім вище поданих жертводавців був дохід за кокардки і з дрібних жертв, які зібрали панни Абрамик і Свіданко, а також збірка з панахиди. Чистий прихід з Листопадового Свята виносив $129.28. Вислано до краю $78.00, то є по $26 на інвалідів, Рідну Школу і сироти по українських жовнірах. Через Обєднання вислано $25.64 на боєвий фонд, а $25.64 на політичних вязнів. Разом вислано через Обєднання $51.28.

Петро Жовнірчак, голова;
Іван Побуцький, секретар;
Дмитро Гіжовський, скарбник.

КОЛЯДА НА РІДНУ ШКОЛУ.

На ту ціль прислали до Обєднання: Йосиф Семенків з Болтимор, Мд., $2; Дмитро Стецьків з Кемпбел, О., $1.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ".

Українки! Одинадцятий рік боремося за національну свідомість нашої жінки в краю і на еміграції. Одинадцятий рік сповняємо ролю лучника між українським жіноцтвом усього світу.

Чи не схочете Ви нам помогти в цьому?

Багато з Вас були нашими передплатницями. Багато й відпали з причин ріжних матеріяльних недостатків.

Та чи в цьому ювилейному році не зумієте доказати, що, не зважаючи на кордони й злидні, ми творимо й будемо творити одну українську родину?

Передплачуючи „Жіночу Долю", Ви серцем знову зближаєтеся до Рідного Краю. Знову стаєте близькі його радощам і горю.

Передплата на наші ґазети виноситиме:

„Жіноча Доля'' і „Жіноча Воля $2.

„Жіноча Доля і „Світ Молоді" $2.50.

„Жіноча Доля", „Жіноча Воля" і „Світ Молоді" $3.

„Світ Молоді" $1.

Адреса редакції:

Kolomyja, Zamkowa 37
Poland, East Galicia.
Red. „Zinocza Dola".

Гроші на поодинокі передплати можна посилати в подвійних копертах в рекомендованих листах. Збірні передплати найкраще чеком через банк.

Про значіння праці для загально-української справи, що її за цих 10 літ виконала „Жіноча Доля", говорять найкраще признання передових Українок.

А про значіння „Жіночої Долі" для кожної жінки зокрема знають найкраще ті, що не розставалися з нею цілих десять літ, нераз відмовляючи собі найконечнішої речі в буденному життї, щоб тільки не допустити до того, щоб „Жіноча Доля" перестала в їх хату приходити.

Чим дім без вікон, а літак без мотора, тим українська хата без „Жіночої Долі". Виховання дитини, громадянське перевиховання старших, новітні способи господарки, зразки народнього мистецтва та найновішої літератури, вістки з усіх наших земель, оте той корм, без якого не може сьогодні жити українська родина.

ДОБРА ПУБЛИКА.

18. вересня 1809 року у Ковент Ґардені (площа в західній частині Лондону) отворили новий театр. Давали Шекспірового „Макбета". Тоді то почалася „війна за давні ціни". Про це з гумором оповіє Чарлз Дікенс у „Нарисах Йосифа Ґрімальдія". Ціни льож підвищили тоді на 1 шилінґ, а місця в партері на 6 пенсів. Публика що вечора протестувала проти підвишки. Коли вірити Дікенсовому „Ґрімальдієви" й іншим джерелам, протест цей відбувався так:

Протестаційні крики, що їх публика уладжувала не менше як на 70 вечірних представленнях, унеможливлювали кожну спробу акторів, щоби публика слухала їх. Навіть у перших рядах партеру не можна було зрозуміти ні слова. Виголошували палкі промови, розліплювали афіші, роздавали „відбуваючі" летючки, а часом усі гості демонстраційно відвертались до акторів плечима, як лише піднеслася куртина. „А, вантурники" приносили з собою частенько ріжні інструменти. Один панисько, що все займав ту саму льожу, забавляв себе та своїх прихильників так, що тарахкав на тарахкалі, такому, яких уживали нічні сторожі. Інший сидів посередині партеру та видзвонював неструджено дзвінком, наче той, що вивозить сміття. Ще більше жартівливі приносили з собою до театру живі поросята, держали на колінах і час від часу щипали в хвостик, щоби квичало. Крім того вигравали на трубах, сурмах, свиставках, лопотіли парасолями, отвираючи їх разураз.

Після вистави, яка все кінчилася дуже скоро, танцювали на вулиці завзяті „борці за знижку цін": „танець старих цін". При цьому співали пародію народнього гимну „Джан Бул", у якій приходили характеристичні рядки:

„Будь переможний, старий парубіко,
А твій язик хай тарахкоче без ліку!"

Поліція була безрадна в театрі та перед театром, бо публика була солідарна, наче ватага змовників. „Таймс" і „Морнінг Пост" містили енерґічні статті проти цих буч і їх ініціяторів, та це нічого не помогло директорови театру. Мир заключили щойно тоді, а саме в перший день Різдва 1809 року, як ціни на партері знов обнизили, як управа театру відправила зненавидженого касієра разом із занадто „дорогоцінною'' чужинкою та зі сцени просили прощення в завзятих гостей.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НОРТГЕМПТОН, ПА. Сестр. св. Ольги, від. 318, повідомляє всіх членів, що на річнім мітінґу 16. грудня вибрано отсей уряд на 1935 рік: Анна Куштай, предс.; Мелянія Кравчишин, заст.; Василь Саюк, секр.; Іван Врощак, заст.; Петро Маслюк, кас.; Микола Гусак, заст.; Онуфрій Палій і Теодора Демчук, контрольори; Дмитро Дробот, надз. хорих для мужчин; Февронія Палій, надз. хорих для женщин. Повідомляється всіх членів, що мітінґи будуть відбуватися кождого місяця в третю неділю по першім, в галі де попередно. Позамісцеві члени в справах відділу мають звертатись на адресу секретаря: Василь Саюк, 159 W. 16 St., Northampton, Pa.

АЛІКВІПА, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 120, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 20-го січня, точно в годині 2-гій. На цей мітінґ просимо усіх членів, бо є важні справи до полагодження. На річнім мітінґу вибрано слідуючий уряд на 1935 рік: Антін Корнецький, предс.; Онуфрій Антонів, заст.; Олекса Ревть, секр.; Ілько Кобаль, заст.; Микола Делинко, кас.; Василь Древна, заст.; Антін Карбазин і Ілько Кобаль, контрольори. — Олекса Ревть, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ ім. Б. Хмельницького, від. 245, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінґу 1-го січня вибрано на 1935 рік слідуючий уряд: Василь Кушнір, предс.; Василь Великий, заст.; Йосиф Сабат, кас.; Іван Сойка, заст.; Йосиф Квасний, секр.; Іван Сабат, заст. Місячні збори будуть відбуватись як і дотепер третя неділя по першім, в церковній гали, 18 Вудлави вул. — Йосиф Квасний, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Річні збори Бр. св. Георгія, від. 239, відбудуться в суботу, 19. січня, точно в годині 7-мій ввечір. Союзові справи, як виміна старих грамот на нові, плачення вкладок і інші, буде полагоджувати секретар вже від години 6-тої ввечір. Зогляду на це, що на цих зборах буде вибір уряду на 1935 рік, присутність всіх членів обовязкова. Пригадуємо членам, що після статута У. Н. Союза, лише не довгуючі члени мають активне право вибору. Тому кожний член повинен вирівнати всі довги на цих зборах. — Уряд.

ЯК ТРЕБА ЖИТИ СУХІТНИКОВИ.

Людина, хора на сухоти (чахотка, туберкульоза), не може вилікуватися сама. Вона мусить мати доброго лікаря і лікуватися так, як він радить і каже. Коли треба, мусить пробути якийсь час у шпиталі або санаторії. Одначе потім, коли хора людина вилікується, значить, коли доктор чи санаторія випустить її зпід своєї опіки, тоді саме для пацієнта приходить найбільше небезпечна пора. Чи він лишиться при здоровлю, чи наново ще гірше занепаде, то залежить тепер від нього самого, від сили його волі й здорового розуму. Сухітник, хоч вилікуваний, не повинен ніколи забувати, що його хороба розвивалася роками і що таксамо стільки літ треба, щоб леґені зовсім вигоїлися. Коли сухітник, що зовсім вже одужав, наново занедужає, то це лише через свою власну необачність, або через кепську пораду добрих приятелів.

Вилікувавшись у санаторії чи в доброго лікаря, пацієнт почуваеться зовсім здоровим і міцним та здатним до всякої роботи. Всі йому кажуть, що він добре виглядає, і він справді добре виглядає. І справді він здоровий і може працювати, навіть твердо працювати. Але своєї сили він не повинен перецінювати і не повинен надуживати її ні для непомірної праці ні для непомірної забави. З другого боку, не треба неустанно тривожитись, що хороба вернеться. Звичайна, не надто напружлива праця та добрий настрій тільки причиняються до здоровля.

Сухоти є така хороба, що часами людина зовсім її не відчуває, але потім від часу до часу вона наново дає себе знати і пацієнт знов занепадає. Звичайно думають, що це „інфлюенца'' (ґрип) або так собі „простуда". Але в кого вже раз були сухоти, той повинен мати все на увазі, що можливо це його стара хороба знов завернулася. Коли він знов без ніякої очевидної причини почувається змученим, тратить свою вагу, покашлює, має підвищену температуру, то все те познаки надходячої небезпеки. Кілька днів пролежати в ліжку і звичайно симптоми зникнуть. Але хто не зважає на осторогу, той може знову тяжко захоріти, або й умерти.

Як було сказано, вилікуваний може знову вернутись до своєї давної праці. Лише для нього, якби міг працювати на дворі, на вільнім повітрю. В кождім разі по роботі повинен спочити чи пройтися на свіжім повітрю і якнайменше сидіти в запертій хаті.

Вилікуваний пацієнт може і забавитись, та все лише для нього знайти забаву на свіжім повітрю. В кождім разі здалека оминати многолюдні зібрання в запертих та запорошених галях, як це звичайно буває там, де танцюють або показують „мувінґ пікчерс".

Таксамо важні для пацієнта гигієнічні привички в життю, щоб часто мити руки, полоскати уста та чистити зуби. Вчасно лягати та спати найменше вісім годин на день. В кого тяжка робота, тому не завадить і цілу неділю пролежати в ліжку, розуміється при відчинених вікнах. Хоч раз на тиждень купатися в теплій воді, а хто звик, тому добре що ранку змити ціле тіло холодною водою. Від часу до часу треба датись оглянути доброму лікареви, щоб узагалі глядів за здоровлям і заздалегідь не допустив нової атаки сухіт.

ФЛІС.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (165).

Зі зручністю кота Зутаг перескочив через огорожу та станув перед дівчиною. Дівчина наставилася на нього зі списою у руці та дала йому знак, що кине її на нього. Але він підійшов до неї та взяв її за руку, але не грубо. Її схопив ще більший страх.

Тепер Ольга почала вже розуміти, що малпа зовсім їй не ворожа. Вона видно пробувала щось дівчині сказати, щось дуже трудного. Малпа показувала кудись на полудне та пробувала потягнути дівчину за собою. Вона, видно, була дуже чимось схвильована.

Опісля малпа показала на дівчину, потім на ліс, а врешті взяла списа та кинула її через огорожу на полудне. Ользі нагло прийшло до голови, що це все має щось спільного з білим чоловіком, за котрого власність малпи її мали.

Можливо, що він у небезпеці. Вона вже більше не противилася Зутагови, як цей тягнув її до виходу в стіні терністої огорожі, але пішла за малпою вільно. І таксамо свобідно пішла, як вони вибралися в ліс, біжачи, що мали сили.